

- tičnosporazumevalnem (in publicističnem) jeziku. Sarajevo. (magistrska naloga).
- Kalenić, V., 1980: *Pomenske razlike besed istega izvora v slovenščini in srbohrvaščini*, v: XVI SSJLK. Ljubljana. 47–64.
- Katičić, R., 1992: *Jezikoslovni zapisi o prevodenju*, v: *Novi jezikoslovni ogledi*. Školska knjiga. Zagreb. 189–203.
- Katičić, R., 1986: *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. JAZU Globus. Zagreb.
- Krisin, L. P., 1990: *Sociolingvistički problemi u kontaktu blisko srodnih jezika*, v: *Funkcionisanje jezika u višenacinalnim zemljama*. Institut za jezik, Posebna izdanja 7. Sarajevo. 189–194.
- Krležijana, poglavje *Jezik*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. 1993. 394–406.
- Kumar, S., 1994: *Problemy perevoda russko-go hudožestvennogo teksta na kakoj-libo inostrannyj jazyk, v osobenosti na angli-skiy*. Sovremena lingvistika, 20/38. Zagreb. 49–59.
- Opačić, N., 1995: *Primjeri homonimije u nekim slavenskim jezicima prema hrvatskom*, v: *Prevođenje: suvremena strujanja i tendencije*. HDPL. Zagreb. 367–370.
- Požgaj Hadži, V., 1990: *Vježbe iz hrvatskog ili srpskog jezika I*, Ljubljana.
- Prevođenje: suvremena strujanja i tendencije*, ur. J. Mihaljević - Djigunović in N. Pintarić. HDPL. Zagreb. 1995.
- Prunč, E., 1996: *Posljedice prevođenja*. Naklada Pavičić. Zagreb.
- Pranjić, K., 1964: *O Krležinu proznom ritmu*, v: *Krležin zbornik*, ur. I. Frangeš in A. Flaker. Naprijed. Zagreb.
- Pranjić, K., 1986: *Jezikom i stilom kroza književnost*. Školska knjiga. Zagreb.
- Vidović Muha, A., 1997: *Razmerja med leksemi in homonimija*, v: J. Bálint: *Slovar slovenskih homonimov*. ZIFF. Ljubljana. 7–16.

Lidija Šega

Poimenovanja v angleščini

Poimenovanja dejavnosti, poklicev, organizacij, podjetij in ustanov, delovnih mest in funkcij ter navsezadnje tudi strokovni in znanstveni naslovi nam pri prevajanju vsakokrat posebej in vedno znova povzročajo težave in glavobole, saj se prav tu kažejo največje razlike v družbeni, kulturni, politični, izobraževalni in gospodarski organiziranosti posameznih držav in okolij ciljnih uporabnikov naših prevodov.

Vendar se nam tudi tu odpirajo jasnejša obzorja. Svet postaja vsak dan manjši in razdalje med ljudmi in njihovimi delovnimi mesti vse

krajše. Zato bi verjetno tudi pri jezikih lahko govorili o »globalizaciji« vsaj glede izrazja, ki se uporablja za poimenovanja v poslovnem svetu. Težnja po poenotenju tega izrazja se jasno kaže pri prizadevanjih za standardizacijo poimenovanj – od posameznih izdelkov in blagovnih skupin ter dejavnosti in poklicev vse do enotnejših nazivov delovnih mest, izobrazbenih stopenj in usmeritev.

Ta poenotenja, ki so potrebna zlasti zaradi enotnega statističnega zajemanja podatkov, potekajo v svetu pri posameznih agencijah OZN in Svetovni trgovinski organizaciji,

vzporedno s tem pa tudi regionalno zlasti na podlagi prostotrgovinskih ali drugih gospodarskih povezav (npr. Severna Amerika, jugovzhodna Azija in tudi Evropska unija). Slovenija pri tem zlasti upošteva klasifikacije in nomenklature, ki so sprejete v Evropi (Eurostat), saj je tudi to eden od pogojev za naš vstop v Evropsko unijo.

Zato se mi zdi vredno opozoriti na nekatere vire za poenotenje poimenovanj, ki so nam pri iskanju ustreznih prevedkov lahko v pomoč, čeprav nikakor še ne dajejo dokončnih rešitev, saj se pri slovensko-angleškem prevajanju še vedno spoprijemamo z razlikami in s posebnostmi družbene in gospodarske ureditve ter kulturne tradicije in se to ustrezno kaže tudi v jeziku, ki ga uporabljamo. Tako mnoga vprašanja s tega področja vsaj po mojem za zdaj še vedno ostajajo brez odgovora.

I. Poimenovanja dejavnosti

Poimenovanje dejavnosti je bilo v Sloveniji usklajeno z evropsko statistično klasifikacijo dejavnosti (NACE Rev. 1) in z mednarodno standardno klasifikacijo dejavnosti (ISIC Rev. 3) z uredbo iz leta 1994.

Danes vse slovenske gospodarske družbe registrirajo svoje dejavnosti na podlagi te uredbe in prav seznam dejavnosti nam prevajalcem navadno povzroča največ težav, kadar prevajamo za podjetja izpiske iz sodnega registra ali druge akte podjetij. Zato je dobro vedeti, da so poimenovanja teh dejavnosti v vseh evropskih jezikih po večini usklajena in je pogosto treba samo skrbno slediti številkam. Potrebne je sicer nekaj kritične presoje, vendar nam je tako gradivo lahko v zelo veliko pomoč.

Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti je bila objavljena v Uradnem listu RS št. 34/1994 in jo je mogoče najti tudi na spletnih straneh (IUS-INFO, vendar je za vstop treba imeti (in plačati) uporabniško geslo).

Standardna klasifikacija dejavnosti temelji na klasifikaciji dejavnosti **NACE Rev. 1** (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne) in je izpeljana iz nje, ta klasifikacija pa je obvezen statistični standard Evropske unije. Klasifikacija dejavnosti vsebuje tudi pojasnila (Explanatory Notes), ki jih je izdal Statistični urad EU (Eurostat). Pri prevajanju »za prvo silo« zadošča že tako imenovana skrajšana različica (z razčlenitvijo na štirištevilčno kodo). Ker pa vsi vemo, da so težave v podrobnostih, bo najbrž kar koristno dobiti celoten seznam s petmestnimi številkami in pojasnili vred. Objavljen je kot priloga Uredbe EGS št. 3037 od 9. 10. 1990 (dokument 390R3037 – http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/dat/1990/en_390R3037.html) in ga je mogoče naročiti pod ISBN 92-826-8768-8.

Evropska klasifikacija je primerljiva z mednarodno klasifikacijo dejavnosti **OZN ISIC Rev. 3** (International Standard Industrial Classification). To pa je mogoče najti na spletnih straneh (pod UN Classifications Registry – <http://esa.un.org/unsd/cr/registry>).

Ob tem bi rada opozorila še na **Uredbo o uvedbi in uporabi klasifikacije proizvodov po dejavnosti**, ki je s prilogami vred objavljena v **Ur. l. RS št. 70/2000** in se navezuje na klasifikacijo dejavnosti (do ravni razreda s štirimestno numerično šifro), hkrati pa se sklicuje še na harmonizirani sistem (HS96) in kombinirano nomenklaturu (CN96), ki se uporablja pri carinskem tarifiranju blaga. Tudi ta klasifikacija temelji na evropskem razvrščanju izdelkov **CPA 1996** (Statistical Classification of Products by Activity). Ta je objavljen v uredbi EGS št. 3696/93 od 29. 10. 1993 (dokument 398R1232 – http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/dat/1998/en_398R1232.html).

II. Poimenovanje poklicev

Poimenovanje poklicev je pri prevajalskem delu drug tak temeljni kamen, kjer si vsaj del-

no lahko pomagamo s slovenskimi standardi, sprejetimi na podlagi mednarodne in evropske klasifikacije poklicev.

Klasifikacija je bila sprejeta z **Uredbo o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije poklicev**, ki je objavljena v **Ur. l. RS št. 28/1997**, in z uredbo o njenih spremembah in dopolnitvah v **Ur. l. RS št. 16/2000** je bilo besedilo standardne klasifikacije prilagojeno zadnjim spremembam in dopolnitvam mednarodne klasifikacije poklicev ter opisov skupin poklicev.

Slovenska klasifikacija poklicev je bila pripravljena na podlagi mednarodne klasifikacije poklicev (**International Standard Classification of Occupations – ISCO 88**; <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/class/isco.htm>) oziroma na podlagi njene evropske različice **ISCO-88 (COM)**; <http://www.warwick.ac.uk/ier/isco/isco88.html>), ki je standard Evropske unije (<http://www.warwick.ac.uk/ier/isco/brit/intro.html>). Vendar so me na Statističnem uradu RS posebej opozorili, da to ni prevod in da je slovenska klasifikacija (SKP) prirejena za naše razmere in potrebe. Iz prevajalnika v Prilogi 3 k omenjeni uredbi je lepo razvidno, da se klasifikacije ujemajo nekako do četrtega številčnega mesta.

Podobno ravnanje očitno tudi vse druge države in morda se vam bo zdela zanimiva primerjava med nekaterimi seznami poklicev (occupations) in nazivov delovnih mest (jobs, occupational titles), ki so jo opravili v American Institutes for Research. Na njihovi spletni strani najdete pregled (**Occupational Classification Systems Review List** – http://www.air-dc.org/ssa/air_ocs2.html) s podatki o mednarodni, avstralski, kanadski, francoski, britanski in kar petih ameriških klasifikacijah poklicev. Med vsemi je gotovo najobsežnejši ameriški **Dictionary of Occupational Titles** (http://www.immigration-usa.com/dot_index.htm) s kar 12.000 poklici oziroma delovnimi mesti. Pa vendarle tudi v tej gomili verjetno

ne boste našli prevoda za vsako naše poimenovanje.

Mednarodna organizacija dela (Ženeva) je torej uveljavila **ISCO 88** za mednarodno priznan standard in zanimivo je, da v nasprotju s prejšnjimi ali z drugimi klasifikacijami ne temelji na skupnih značilnostih posameznega dela, ampak na podobnih zahtevanih znanjih in sposobnostih za opravljanje posameznih del. Zato so zanimive tudi povezave z Mednarodno standardno klasifikacijo izobraževanja **ISCED (International Standard Classification of Education** – http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/doc/iscsed_1997.htm); to je zaradi poenotenja razumevanja izobrazbe in znanja, ki ju dajejo izobraževalni sistemi po svetu, pripravil Unesco.

Specifikacija poklicev po ISCO 88 v angleščini je prosto dostopna na internetu do razčlenitve na posamezne skupine poklicev (do štiristevilčne kode). Za prvo silo bo že, čeprav je tu prav tako koristno imeti popoln seznam. Podobno kot slovenska klasifikacija je tudi angleška na voljo v sistematični in abecedni obliki.

III. Poimenovanje organizacij, podjetij in ustanov

Ko se oziramo po napisnih tablah z imeni družb in organizacij, se nam prvi trenutke zazdi, da prevajalci ne bomo imeli skoraj nobenega dela, saj je vsaka druga firma že tako ali tako »napol angleška«. Če pa pogledamo поблиže, ni težavam ne konca ne kraja.

Potem veseli odkrijemo, da smo zelo odprta družba in da se vseprek predstavljamo tudi na internetu – v slovenščini in angleščini. Torej so rešitve na dlani – dokler jih ne pogledamo s kritičnim očesom in ne podvomimo o pravilnosti izbranih odločitev.

Načeloma naj bi veljalo, da se imena organizacij, podjetij in ustanov ne prevajajo. Vendar se zdi, da je to pravilo ostalo samo pri strogo formalnem navajanju imena podjetja

ali institucije (pri prevodu uradnih listin podjetja, pri navajanju pogodbenih partnerjev, pri točnih naslovih za pošiljanje obvestil ipd.).

Pri običajnem poslovnem komuniciranju ali pri predstavljanju posameznih organizacij, podjetij ali ustanov pa je praksa izoblikovala drugačne rešitve, ki bi jih morda lahko razdelili v te skupine:

- ohranitev slovenskega imena v celoti, pri čemer je navadno treba v oklepaju ali sobesedilu pojasniti, s čim se organizacija oz. družba ukvarja (npr. GOSPODARSKI VESTNIK Publishing Group);
- vzporedna navedba slovenskega in angleškega imena (npr. SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO – The Slovenian Institute of Auditors);
- ohranitev slovenske skrajšane firme ali osrednjega dela imena ob prevodu drugega dela imena (npr. TRIGLAV Insurance Company Ltd.);
- bolj ali manj popoln prevod imena brez sledu o izvirnem (in registriranem) poimenovanju organizacije, podjetja ali ustanove, tako da je včasih samo iz poštnega naslova mogoče razpoznati, da je to družba ali organizacija v Sloveniji.

Po mojem prepričanju se dopustnost teh rešitev zmanjšuje po padajočem zaporedju navedenih rešitev. Seveda to velja vsaj za prvo ali predstavitevno navedbo imena in je v tekočem besedilu kasneje mogoče uporabljati tudi samo angleško poimenovanje (na primer pri drugem primeru) ali okrajšavo v slovenščini ali angleščini, če smo jo na začetku pojasnili.

Ne verjamem, da bi bilo mogoče s togimi pravili spremeniti prakso, ki se je uveljavila. Vsako podjetje se pač mora samo odločiti, kako se bo najbolje predstavilo svojim partnerjem na tujih trgih in pri tem vendarle ohranilo prepoznavnost.

Prav pa je, da vsi enotno uporabljamo ime-
na državnih organov in uradov, prevedena v angleški jezik. Samo veseli smo lahko, da

nam je pregled poimenovanja glavnih slovenskih državnih ustanov v štirih jezikih pripravila Služba za prevajanje in lektoriranje pri Uradu predsednika Vlade RS in je dodan jezikovnemu priločniku Službe Vlade RS za evropske zadeve (<http://www.gov.si/svez/dokumenti/pojmovnik.htm>). A na žalost kljub njihovim prizadevanjem po poenotenju izrazja najdemo včasih na predstavitvenih spletnih straneh posameznih ustanov tudi drugačne rešitve.

IV. Poimenovanje delovnih mest in funkcij

To področje poimenovanj ponuja neomejene razsežnosti med drugim tudi zato, ker – kolikor vem – ni mednarodno kodificirano in pušča prosto pot domišljiji in domiselnosti organizatorjev zgradbe organizacij, podjetij in ustanov ter delovnega procesa v njih.

Zato so prevajalci na tem področju precej prepuščeni svoji iznajdljivosti. Pri iskanju najustrežnejših prevedkov organizacijske sheme in posameznih delovnih mest in nazivov bi se zato odločala za te korake:

- zglédovanje po primerljivih organizacijah in podjetjih, zlasti tistih, s katerimi največ sodelujemo ali ki so naši tekmeci na mednarodnih trgih, vendar s primerno kritičnostjo in ob upoštevanju naših razmer in predpisov;
- posvet s tistimi, ki so delovno mesto načrtovali ali ga zasedajo; oni naj bi praviloma vedeli, kaj je dejanska vsebina včasih kar nenavadnih in zvenceh nazivov in s katerimi (tujimi) so primerljivi;
- včasih se je neposrednemu nazivu delovnega mesta bolje in pravilneje izogniti z navedbo organizacijske enote ali področja dela;
- standardna klasifikacija poklicev je mednarodno usklajena in jo kaže čim pogosteje uporabiti.

Koristen poskus boljšega poznavanja poimenovanj funkcij in delovnih mest v državah Evropske unije je bil skupaj s hrvaškimi in

slovenskimi vzporednicami pod naslovom **Nazivi v mednarodnem poslovanju** objavljen v drobni, a koristni knjižici Almanah Evropske unije (1995) založbe Co Libri.

Marsikaj zanimivega je mogoče najti na internetu. Prav koristna se mi zdi spletna stran **Career Resource Center** (<http://www.warren-wilson.edu/~careers/JobTitle.htm>), ki svetuje možne zaposlitve na podlagi pridobljene diplome posamezne smeri.

V. Strokovni in znanstveni naslovi, pridobljeni po končanem dodiplomskem in podiplomskem študiju

Kar nekaj nemira je prinesel med slovenske intelektualce že **Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih** (Ur. l. RS 47/1998), še več pa Sklep o uskladitvi pridobljenih strokovnih in znanstvenih naslovov (Ur. l. RS 58/1999) in sam seznam teh naslovov in njihovih okrajšav (objavljen v Ur. l. RS 57/1999), ko je bilo pridobljene naslove zares treba začeti pisati in krajšati po novem.

Nazivi so (videti) usklajeni s standardno klasifikacijo poklicev, toda kljub temu so prevajalcem prinesli nove tegobe. Ko sem na pristojnih mestih povprašala po prevodu teh naslovov v angleščino, pa sem bila »skoraj tepe-na«, saj bi vendarle morala vedeti, da **se strokovni in znanstveni naslovi ne prevajajo – in njihove okrajšave tudi ne!** Če ne verjame-te, sami preberite črno na belem v publikaciji Ministrstva RS za šolstvo in šport **Development of Higher Education in Slovenia** (1998). Ali pa si oglejte glosarje izobraževanja na spletnih straneh istega ministrstva (<http://www.mss.edus.si/eurydice/term/term.htm>).

Take odločitve so bile sprejete v vseh državah Evropske unije zato, ker so sistemi izobraževanja in podeljeni naslovi po državah tako zelo različni, da je vsak poskus prevajanja teh

naslovov samo zavajajoč. Tako mnenje je prevladalo tudi v svetu, zato si Unesco s svojo Mednarodno standardno klasifikacijo izobrazbe **ISCED-1997** (<http://www.mss.edus.si/eurydice/organ/isced.htm>) prizadeva izbrati le posamezna merila, po katerih bi bile izobrazbe med seboj primerljive. Podobna so prizadevanja v Evropski uniji, saj je jasna primerljivost dejanske izobrazbe (in ne samo podeljenega naslova) nujen pogoj za prost pretok ljudi in ustanavljanje podjetij ali opravljanje dejavnosti kjer koli v Evropski uniji – to pa je temeljni namen in cilj skupnega trga. Poleg tega je to pomembno še za medsebojno priznavanje diplom za opravljanje poklica in tudi za omogočanje nadaljevanja študija kjer koli v Evropi (<http://europa.eu.int/comm/education/recognition/inen.html>). Pri tem bi posebej opozorila na tako imenovane »regulirane poklice« po direktivi (EEC) 92/51, za katere področna zakonodaja zahteva določeno poklicno kvalifikacijo, in na tako imenovane direktive o »samodejnem priznavanju« diplom pod določenimi pogoji in za določene poklice (zdravnik, stomatolog, medicinska sestra, veterinar, farmacevt, babica in arhitekt).

Prav zaradi priznavanja diplom in odprave vseh nejasnosti v zvezi s podeljenimi naslovi je tudi Slovenija sprejela **Uredbo o prilogi k diplomam – The Diploma Supplement** (Ur. l. RS 36/2000), ki jo bodo izdajali visokošolski zavodi v slovenskem in angleškem jeziku skupaj z diplomom najpozneje za diplomante, ki bodo študij končali v študijskem letu 2001/2002. To pa hkrati pomeni, da nam teh diplom sploh ne bo treba več prevajati. In če bo šlo tako naprej, nam bo morda še zmanjkalo dela.

Pa nam ga ne bo, le brez skrbi. A vredno si ga je poenostaviti. In poenotenje poimenovanja je prav gotovo lahko velik korak v tej smeri.